

Les tribulacions del canvi de la pesseta

Duros a quatre pessetes

En tan sols vuit mesos, després de tres devaluacions consecutives de la moneda espanyola, s'ha fet realitat allò de "duros a quatre pessetes". La pesseta s'ha depreciat en aquestes tres caigudes quasi un 20%. La continuïtat en el Sistema Monetari Europeu està en joc.

A la divisa espanyola no sembla caure-li bé el seu aniversari: enguany fa 125 anys. A la primera devaluació del 5% del passat mes de setembre, se n'hi va afegir una altra del 6% dos mesos després. Dijous, 13 de maig, es cotitzava a 79,1 pessetes per un marc, després que se'n va reduir el canvi, dins del Sistema Monetari Europeu, un 8%, a causa principalment de les fortes pressions dels mercats inversors de l'exterior.

No hi ha dubte que les pròximes eleccions del 6 de juny i la progressiva pèrdua de credibilitat de l'economia espanyola en general han estat els factors determinants perquè es produïra la tercera devaluació.

Carlos Solchaga atribueix la devaluació a pressions exteriors.

RAFA GIL

mana tràgica", segons alguns comentaris d'observadors econòmics. La baixada del preu dels diners (reducció del tipus d'interès bancaris) tindrà —diuen— efectes positius. Els tipus se situen a partir d'ara en l'11,5%, nivell que per als experts financers pot fomentar ràpidament la recuperació de la inversió i el consum.

ELS BANCS, ELS PRIMERS ESCÈPTICS

Els bancs són precisament els primers escèptics en les seues previsions a curt termini. El BBV ha avançat que la devaluació comportarà molts inconvenients a mitjà termini "si no s'adopten mesures complementàries per tal de retor-

ELS SINDICATS REACCIONEN AMB MODERACIÓ

La triple devaluació de la divisa espanyola, tot i ser un símptoma negatiu de l'evolució de l'activitat econòmica, ha tornat a posar una mica d'alegria en el món empresarial, sobretot a les empreses exportadores, que pensen gaudir ara dels avantatges de vendre més barat. Els sindicats UGT i CCOO, per la seua banda, han reaccionat amb moderació, insistint en la necessitat d'un pla de xoc contra la desocupació. "El govern ha d'aprofitar aquesta ocasió per reconèixer les seues equivocacions i canviar la política econòmica", va declarar Nicolás Redondo. El seu homòleg, Antonio Gutiérrez, des de la secretaria general de CCOO, va reclamar, a més d'aquesta mesura devalu-

atòria, "solucions similars que impulsen la reactivació econòmica i la inversió, juntament amb una nova regulació del mercat de capitals". Malgrat les bones intencions del dirigent sindicalista, aquestes propostes sonen igual a les orelles del govern que quan algú demana la lluna. De moment, impossible.

Amb la notícia de la devaluació es feien públiques les dades sobre l'Enquesta Pública d'Activitat (EPA), que calcula el nivell d'ocupació real. Les xifres del primer trimestre han desbordat les expectatives més dolentes, amb els 3.300.270 desocupats oficials. Hi cal, a més, afegir un augment de la inflació d'un 0,4% durant el mes d'abril, la pujada més alta si es compara amb el mateix període dels últims cinc anys.

Però tot no ha estat negatiu en la "set-

nar la confiança dels mercats exteriors en la nostra economia".

El president de la Generalitat valenciana, Joan Lerma, no considera tan greu la situació. Fins a l'últim moment va ser un defensor de la no-devaluació. Jordi Pujol, per contra, des de la presidència de la Generalitat de Catalunya analitzà la situació d'una manera molt distinta.

Per al cap de l'executiu català, la mesura "ha estat positiva i no constitueix cap drama", va declarar en una conferència de premsa, i encara va demanar una rebaixa més forta dels tipus d'interès com a mesura complementària.

Des del govern espanyol, és clar, l'anàlisi té continguts completament diferents. Narcís Serra, com a vice-president de l'executiu, va comentar que la decisió del Banc d'Espanya s'havia produït

“arran de les fortes pressions exteriors, juntament amb les incerteses electorals”.

En tot cas, per a la majoria dels observadors econòmics consultats, l'última devaluació ha deixat ben clar que “s'han acabat els dies de les vaques flagues”, com afirma un d'aquests experts.

20.000 MILIONS GASTATS PER REFORÇAR LA PESSETA

Els estudis més creïbles situen el començament de la caiguda irreversible de la divisa espanyola en el moment en què es produïen els primers signes inflacionistes a l'Alemanya en procés de reunificació, fa dos anys.

Aleshores, el govern d'aquell país va augmentar el preu dels diners amb una forta pujada dels tipus d'interès per tal de corregir els efectes nocius de la inflació. Després tot el sistema canviarí va funcionar sota les regles de la més pura lògica. Els inversors internacionals van considerar Alemanya un país més interessant que l'estat espanyol per col·locar-hi els diners. Es van començar a canviar pessetes per marcs i la pesseta baixava tant com pujava la divisa alemanya.

A més, el món financer espanyol s'ha caracteritzat des de fa molts anys per una manca secular d'estalvi, fet que ha obligat a mantenir ben obertes les portes a l'estalvi exterior. I només hi ha un camí per aconseguir-ho: mantenir alts els tipus d'interès.

Però quan s'ha d'evitar una depreciació de la divisa perquè és molt elevada l'oferta en els mercats, el Banc d'Espanya ha d'intervenir adquirint l'excés de pessetes. Així ho ha fet durant molt de temps, fins a gastar-se 20.000 milions de pessetes, abans de decidir-se per la tercera devaluació.

La resta del procés ha estat lligada a mecanismes monetaris externs. Per no

haver d'eixir del SME, el Banc d'Espanya va comprar pessetes, però això va comportar una progressiva baixada de reserves de divises i el consegüent afebliment de la imatge exterior de l'economia.

ELS EURÒCRATES CONTRA EL SME

Al voltant d'aquesta última devaluació s'han donat tot tipus de reaccions polítiques. Mentre el PSOE i el PP reaccionaven lògicament amb la diplomàcia que exigeix la campanya electoral, Izquierda Unida anava més lluny i posava el dit en la ferida i proposava “la creació d'un fons europeu multilateral de reserves com mecanisme de solidaritat comunitària” per evitar aquests desequilibris.

El Comitè de Governadors dels Bancs Centrals, màxim organisme europeu responsable de la política econòmica, va concloure a finals del mes d'abril a Basilea (Suïssa) la redacció d'un document confidencial que, sota el títol de “Lliçons de la tempesta monetària”, fa una sèrie de recomanacions per evitar futurs desequilibris monetaris.

Segons les conclusions dels experts de la primera lectura d'aquest informe

“secret”, la posició alemanya ha prevalgut a l'hora de donar les principals directrius econòmiques. D'aquesta manera, qualsevol reforma de l'actual Sistema Monetari Europeu queda ara totalment descartada en aquestes recomanacions de Basilea. L'informe, en tot cas, ha de ser estudiat a finals de maig en una reunió ordinària dels ministres de finances europeus.

El document resumeix en només dotze pàgines l'anàlisi de les principals causes d'instabilitat des de l'estiu del 1992 fins al mes de febrer d'enguany, i proposa una millor utilització dels mecanismes de defensa.

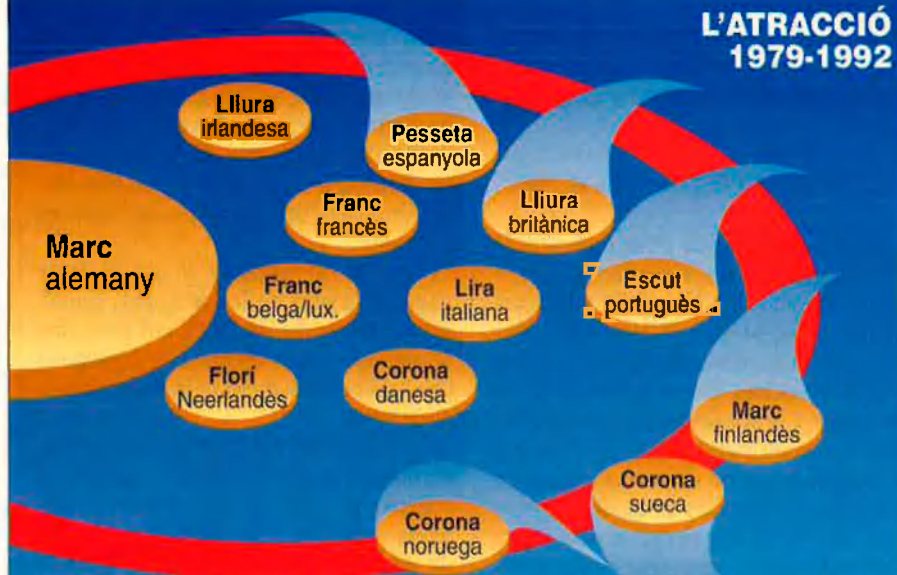
Les propostes del Regne Unit —actuar de manera marginal amb els problemes concrets de cada país membre— i l'espanyola —crear un fons de reserva per lluitar contra els moviments especuladors— han estat definitivament desestimades, segons s'ha pogut saber després de la celebració de la cimera a la ciutat suïssa.

L'optimisme de què fan gala ara els governadors dels bancs centrals contrasta amb el pessimisme generalitzat des de fa mesos en la majoria dels centres de decisió financera de la CE. Els últims esdeveniments han incrementat encara més el malestar.

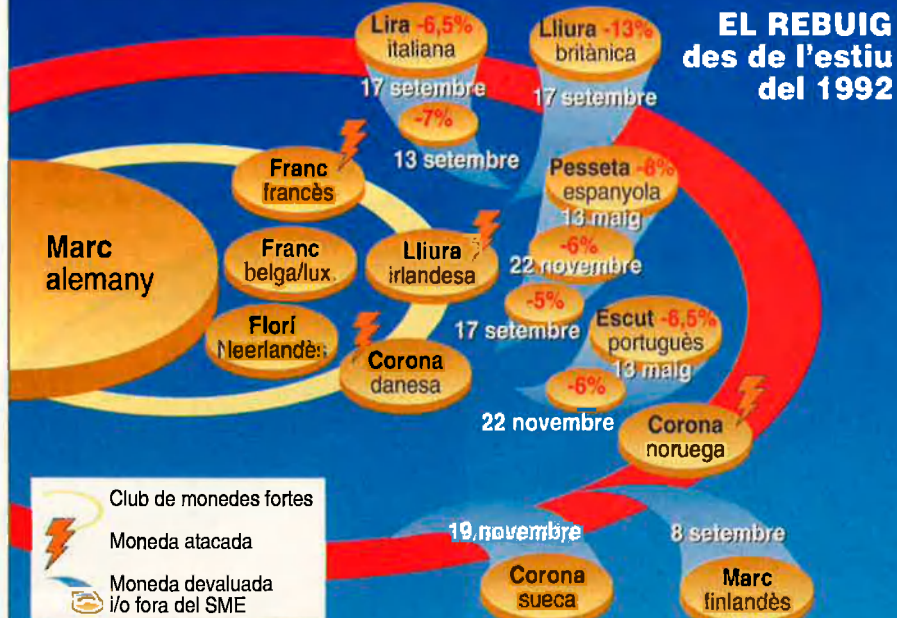
D u -

LA GALÀXIA SME

L'ATRACCIÓ
1979-1992

Noruega, Suècia i Finlàndia són pròximes al SME. Les seves monedes segueixen les fluctuacions de l'ecu, però no pertanyen formalment al mecanisme de canvi.

EL REBUIG
des de l'estiu
del 1992

Club de monedes fortes
Moneda atacada
Moneda devaluada
i/o fora del SME

rant l'últim trimestre de l'any passat, es van succeir dues crisis monetàries. Sis de les dotze monedes del SME es van devaluar o van trobar la seua "llibertat" de cotització, com ara la lliura britànica i la lira italiana, ara fora de l'òrbita dels mecanismes de protecció comunitaris.

Tot això va ser prou perquè, per primera vegada, els cercles financers de Brussel·les comentaren que el SME "ara és només una ficció jurídica, necessària per poder acomplir els compromisos dels crèdits en ecus entre els diversos països membres". Aquesta frase lapidària, sentència atribuïda al prestigiós econo-

mista francès Jacques Plassard, va provocar més que una alarma una gran incertesa que encara és avui latent.

Abans d'enterrar el SME, molts especialistes estudien en aquests moments l'evolució que ha seguit el malalt SME, i intenten trobar els punts febles on ha començat a fer aigües l'invent monetari, obra d'un acord entre el president francès, Valéry Giscard d'Estaing, i el canceller alemany, Helmut Schmidt, en 1979.

La literatura "apòcrifa" que circula ara sobre el tema monetari inclou una petita història, amb un fort component humo-

rístic que fa passar el SME per quatre fases des del seu naixement.

LES QUATRE VIDES DEL SME

La primera d'elles, sota el nom de "Sistema Meritocràtic Europeu", arriba fins al final de la dècada dels anys vuitanta. Va ser l'època que marcà l'exemple alemany com a model a seguir per la resta de països. Després s'inicià l'era del "Sistema Mediterrani-Europeu" amb l'entrada de les monedes del sud (pesseta i escut) i es va reforçar la divisa italiana. En aquesta fase es van produir les primeres divergències de punts de vista entre els socis comunitaris.

Les noves divises, per poder mantenir-se en nivells acceptables, es van veure obligades a fer grans sacrificis per a mantenir uns tipus d'interès atractius per a l'inversor. Aleshores, la pesseta era considerada com "la moneda més forta del món", encara que es tractava d'atributs totalment artificials.

No va tardar a arribar el polèmic Tractat de Maastricht i la seua rígida monetària. El "Sistema Maastrichtià Europeu", nom de la tercera etapa és prou conegut per tothom. Les monedes semblaven haver aconseguit unes paritats inalterables, però tot va quedar en un "miratge". Els primers símptomes de desacord al si de la Comunitat Europea, concretament amb el "no" danès del juliol del 1992, van provocar el primer "terratremol" amb devaluacions en cascada de monedes.

El "Sistema Miraculós Europeu", quarta i última etapa, ha estat el període en què ha esclatat en dos blocs ben diferents l'equilibri monetari. D'una banda, les divises fortes: marc, florí, franc francès i franc belga juntament amb la corona danesa. De l'altra, un conglomerat de monedes incloses l'àrea de la CE, com ara la pesseta, l'escut, la lliura o la lira, i d'altres de continentals com ara el marc finlandès i la corona sueca.

El Banc Nacional de París (BNP), en un estudi molt més realista sobre l'evolució monetària, assegura que la situació és a hores d'ara insostenible.

Segons l'anàlisi d'aquesta entitat financera, les devaluacions estan previstes dins del funcionament normal del Sistema Monetari Europeu, però no tenen les característiques de les que s'han produït últimament, en un ambient de crisi i sense respectar els procediments decidits.

Ignasi Pellicer